

Samrådsredogörelse Detaljplan för Spöksonaten 1 i stadsdelen Hägersten, Dp 2021-04544

Innehåll

No table of contents entries found.

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
Start.stockholm/detaljplanef

Sammanfattning

Planförslaget syftar till att utveckla området vid Gösta Ekmans väg i Hägersten med nya bostäder i ett service- och kollektivtrafiknära läge. I det genomförda samrådet omfattade planförslaget ca 80 nya bostäder inom kv Spöksonaten 1. Ny bostadsbebyggelse bidrar till ett tryggare och mer aktivt gaturum och till ett ökat underlag för handel och service i det lokala centrumet. Planförslaget sändes ut på samråd mellan 26 september och 7 november 2023. Under samrådet har 58 yttranden inkommit.

Närboende, skönhetsrådet, stadsmuseet och samfundet S:t Erik är negativa till planförslaget och framför synpunkter i sak, framför allt avseende påverkan på stadsbild och att förslaget innebär en stor negativ inverkan på områdets kulturmiljövärden, att förslaget är för dominant samt att föreslagen byggnad minskar mellanrummen mellan husen och hamnar väldigt nära befintlig bebyggelse.

Kritik har också riktats mot att byggnaden placeras på ett sätt som är tydligt avvikande i området och att luftigheten i området kommer försvinna samt att mötet med gatan inte samspelar med de befintliga husen.

Synpunkter har även inkommit kopplat till byggnaders färgskala, dagvatten- och skyfallshantering, byggnaders volymer, placering och gestaltning, naturvärden inom planområdet, inkl spridnings-samband och skyddade arter, garageinfarter och angöring.

Följande frågor kommer att studeras i det fortsatta planarbetet: Byggnadernas volymer, placering, gestaltning och utformning av mötet med gatan. Även dagvatten- och skyfallshantering och naturvärden inom planområdet, inkl. spridningssamband och skyddade arter kommer utredas ytterligare.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att det fortsatta planarbetet utgår från att samordna de pågående detaljplanerna Fröken Julie och Spöksonaten vid Gösta Ekmans väg så att de tydligt får en sammanhållen utformning. Bearbetningen av planförslaget ska beakta ställningstaganden gjorda i start-PM för planläggning i kv Fröken Julie som beslutats av nämnden 14 december 2023. Detta innebär att ny bebyggelse vid Gösta Ekmans väg som helhet ska ge intryck av ett sammanhängande arkitektoniskt lager. Tillsammans med nya byggnader inom kv Fröken Julie blir då utgångspunkten att skapa ett stadsbyggnadsmässigt sammanhang och en större tydlighet i strukturen med flera nya bostadshus som tillförs utmed Gösta Ekmans väg och bildar en tydligt ny årsring som kompletterar de karaktärsstarka skivhusen på platsen. Med anpassning av

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
Start.stockholm/detaljplanef

byggnadsvolymer inom kv Spöksonaten kommer antalet nya bostäder att minska i planförslaget.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att med ovanstående revideringar kan en lämplig avvägning göras mellan olika berörda intressen. Kontorets bedömning är att de inkomna synpunkterna därmed kan hanteras och vidare studeras i fortsatt planarbete.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Planförslaget syftar till att utveckla området vid Gösta Ekmans väg i Hägersten med nya bostäder i ett service- och kollektivtrafiknära läge. Ny bostadsbebyggelse bidrar till ett tryggare och mer aktivt gaturum och till ett ökat underlag för handel och service i det lokala centrumet.

Hur samrådet bedrivits

Plansamråd för aktuell detaljplan pågick under perioden 26 september till 7 november 2023. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsför-teckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, i lokalen Fyrkanten, Fleminggatan 4, samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Annonser om samråd och samrådsmöte publicerades i lokaltidningen Mitt i lördagen den 30 september 2023. Samrådsmöte hölls 2023-10-11 i Axelsbergs aktivitetscenter, Axelsbergs torg 3, där ca 60 personer närvarade.

Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstaganden

Nedan redovisas ämnesvis de synpunkter som inkom under samrådet. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne.

Allmänt om samrådet och planprocessen

En del *grannar och närboende* anser att staden har misslyckats att informera i god tid till de boende i området om projektet. Alla som berörs av förslaget har inte fått information eller inbjudan till samrådet. Samrådsmötet skulle ha fokuserat mer på konsekvenserna av planförslaget. Informationen under samrådsmötet upplevdes fokusera enbart på det positiva med planförslaget, vilket inte gav en ärlig bild av projektets påverkan.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Utöver det som är lagkravet vid utskick skickades även vykort ut till 387 hushåll i området. Kontoret har inte fått någon indikation på

att utdelningen inte skulle ha fungerat som den ska. Det gick även ut en geografiskt riktad blänkare på sociala medier med en räckvidd på 8965 konton. Kontoret har skickat ut information till berörda enligt de krav och rutiner som finns. På samrådsmötet beskrevs som brukligt vad planförslaget omfattar och vad syftet är med planläggningen. Planläggningens fokus är på de allmänna intressena men detaljplanen beskriver även påverkan på de enskilda intressena. Möjlighet fanns under samrådsmötet att ställa frågor både i grupp och enskilt för att alla ska kunna få svar på sina frågor om hur detaljplanen påverkar enskilda i närområdet.

Angående protestlistan som kommit in är det inte möjligt att avgöra om personerna som har skrivit på protestlistan är sakägare eller inte eftersom deras adresser inte framgår.

Allmänt om förslaget och utvecklingen

Många grannar, närboende och övriga har kommit in med synpunkter där det framställs att platsen inte är lämplig för denna typ av förtätning. Planförslaget innebär allvarliga konsekvenser för befintlig naturmiljö och på stadslandskapet i området. Planförslaget innebär en förfölning av området och tillräcklig hänsyn tas inte till befintlig bebyggelse i området. Vidare lyfts även att tillgången till naturmiljön påverkas negativt för de boende i området.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

I översiktsplanen är Gösta Ekmans väg utpekad som del av ett större område lämpligt för större förtätning av bostäder. Detaljplanen prövar framför allt på vilket sätt denna förtätning är lämplig, ur aspekter som påverkan på bl.a. naturmiljö, stadsbild och befintliga bostäder. Placeringen av föreslagen bebyggelse har gjorts med utgångspunkt i att spara de områden som har högst naturvärden. Att slänten väster om Spöksonaten 1 ses som lämplig för förtätning baseras på att denna slänt är tillskapad vid utbyggnaden av bostadsområdet på 60-/70-talet. Sedan dess har en vegetation växt upp som nu är ca 50 år gammal. Vegetationsslänten har visst naturvärde, men den har inte de höga naturvärdena som de ursprungliga naturmarker som omger området har. Inför granskning kommer ytterligare analyser att göras av naturvärdena och av konsekvenserna för spridningssamband m.m. Förnyad bedömning kommer även att göras med avseende på hur byggnadsvolymer förhåller sig till omgivande bebyggelse.

Arkitektur och gestaltning

De inkomna synpunkterna har berört ett flertal aspekter. För det första anser många grannar, närboende och övriga att förslaget

påverkar stadsbilden negativt och att skalan inte bidrar positivt till området samt att storskaligheten generellt bör brytas i miljonprogramsområden. En önskan har framförts om trevligare färg på fasaden och att den skiljer sig från närliggande hus. Färgen kallgrå anses till exempel inte passa ihop med befintliga skivhus som är putsade i varma kulörer.

Kritik har också riktats mot att förslaget minskar mellanrummen mellan husen och att föreslagen bebyggelse hamnar väldigt nära de befintliga husen. De nya husen placeras på ett sätt som är tydligt avvikande i området och luftigheten i området kommer att försvinna.

Ytterligare invändningar inkluderar att förslaget är för dominant, byggnaden är för hög och för bred. Mötet mot gatan samspelar inte med de befintliga husen. På övriga platser där man har förtätat i Axelsberg har man genomgående byggt relativt låga byggnader som inte påverkar relationerna mellan skivhusen på samma vis.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontorets bedömning är att den sammanhållna gruppen av skivhus, med sex byggnader utmed Gösta Ekmans väg och i det större perspektivet totalt sjutton skivhus, har en så stark utformning och struktur att den tål en förtätning. En av styrkorna med den storskaliga planeringen är att den tydliga strukturen, med enhetlig gestaltning, är så stark att den fortsatt blir läsbar även om nya typologier och tidslager läggs till genom kompletteringar. Strukturen kommer fortsatt vara läs- och igenkännbar när man rör sig genom stadsdelen kring de likartat utformade 60-talshusen placerade i en strikt struktur. Utgångspunkten är att den nya bebyggelsen ska vara ett tillägg från vår tid samtidigt som den underordnar sig i strukturen för befintlig bebyggelse.

Att stadsdelen ska kompletteras med nya bostadsbyggnader är ett tydligt uttryckt mål i översiktsplanen och planläggningens syfte är att pröva hur nya volymer lämpligen utformas samt dess placering och gestaltning. Inför granskning kommer kontoret arbeta vidare med planförslaget vad gäller gestaltning, volymer och placering. Samordning ska ske med detaljplan för kv Fröken Julie. Inriktningen är att nya byggnader tydligt ska underordna sig den övergripande strukturen med skivhus. Lämplig färgsättning av byggnaderna ska även studeras.

Under planarbetet inför samråd har en workshop genomförts som utgått från Stockholms byggnadsordning och arkitekturpolicy. En kulturmiljöanalys av den specifika platsen låg till grund för workshopen och prövning av lämplig bebyggelse. Volymkoncept,

placering och kopplingar till omgivningen har studerats i framtagandet av planförslaget. Under arbetet har även en analys av avstånd till befintliga volymer utförts, dagsljusstudier och solljusstudier som inkluderar påverkan på omkringliggande bebyggelse, landskapsanalys och tankar om återplantering av ungskog, mobilitetsutredning och lösningar för parkering. Även en diskussion om färgsättning har funnits som resulterat i en neutral färgskala som visas i samrådsmaterialet.

Den bärande arkitektoniska idén för planförslaget, som har utarbetats under arbetets gång fram till samråd, är att utveckla en ny typologi som utgår från den befintliga bebyggelsen på platsen men som samtidigt skapar ett tydligt avtryck från vår tid. Planförslaget syftar till att hitta en gestaltning som kombinerar egenskaperna från både skivhus, smalhus och punkthus. Uppdelning av byggnadskropparna i två förskjutna volymer, syftar till att bryta ned volymerna och förminska den upplevda skalan, som ett sätt att underordna sig den befintliga bebyggelsen.

Kulturmiljö

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Länsstyrelsen anser att förslaget innebär en ytterligare förändring av platsens bärande karaktär, en miljö som fortfarande visar en för sin tid välbevarad och tydlig plan- och grönstruktur som uttryck för 1960- och 1970-talens modernism. Framför allt innebär planförslaget två nya byggnadsvolymer som inte är anpassade till sin omgivning och innebär att en del av grönstrukturen som präglar området minskar. Idag är förgårdsmarken präglad av grönska i form av en lönnallé där byggnaderna är indragna en bit från vägen. För att minska förslagets negativa påverkan på miljön kan kommunen med fördel överväga att se över utformningen och placeringen av de nya byggnaderna så att förgårdsmarken får en bättre anpassning till gaturummet.

Skönhetsrådet uppfattning är att förslaget innebär en mycket stor negativ inverkan på områdets kulturmiljövärden – både i den lilla skalan och upplevelsen av området på håll. Förslaget innebär, anser rådet, att områdets karaktär inte kan bibehållas eller stärkas.

Ett flertal *grannar, närboende och övriga* framför att planförslaget bedöms ha en negativ påverkan på kulturmiljön och kan innebära allvarliga konsekvenser på befintlig miljö och på stadslandskapet. Det nuvarande planförslaget anses inte vara lämpligt med hänsyn till bebyggelsen kultur- och stadsplanehistoriska värden.

Det har även inkommit synpunkter om bristande hänsyn till kulturmiljöanalysen och den antikvariska konsekvensanalysen. Vidare beaktas inte platsens kulturvärden och stadsbild. Det framförs att planförslaget behöver omarbetas och att förtätningen behöver studeras på ett övergripande plan för att inte splittra planstrukturen och bebyggelsegrupperna fullständigt. De föreslås till exempel att ett program bör tas fram för östra delen av Axelsberg.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Planförslaget bedöms i konsekvensanalysen ur kulturmiljösynpunkt ha en negativ påverkan på den sammanhållna gruppen av skivhus utmed Gösta Ekmans väg. Stadsbyggnadskontoret har emellertid i avvägningen av allmänna intressen gjort bedömningen att de positiva effekter som kompletteringen med bostäder i området bidrar med väger upp den påverkan som finns ur antikvarisk synpunkt. Bedömningen är att den karaktärsstarka strukturen med skivhus fortsatt är avläsbar även med inplacering av nya underordnade byggnader i strukturen, där den nya årsringen tydligt är avläsbar.

För att minska den negativa påverkan på områdets kulturhistoriska värden har ambitionen med tillkommande byggnaders volymer och gestaltning varit att de ska inordna sig i den befintliga bebyggelsemiljön och till sin utformning underordna sig de karaktärsstarka skivhusen. Medvetna val har gjorts om att nya byggnader ska få egna volymer och uttryck samt ha ett annat möte med gatan, för att delvis kontrastera från den sammanhållna bebyggelsemiljön med skivhus. En förnyad bedömning kommer inför granskning att göras med avseende på hur de nya byggnadsvolymer förhåller sig till omgivande bebyggelsemiljö. Inriktningen är att de nya byggnaderna tydligt ska underordna sig den övergripande strukturen med skivhus. Med tillkommande bostadshus även inom kv Fröken Julie blir det en större strukturell tydlighet med flera byggnadskroppar som placeras mellan skivhusen utmed Gösta Ekmans väg. Samordning av principer för gestaltning och mötet med gatan ska ske i planarbetena för kv Spöksonaten och kv Fröken Julie.

Olägenheter för grannar

Många grannar, närboende och övriga framför synpunkter som fokuserar på hur de föreslagna byggnaderna anses medföra flera negativa konsekvenser. Bland annat nämns minskat ljusinsläpp, påverkad utsikt och ökad insyn för de nuvarande lägenheterna som gränsar till planområdet. I den genomförda solstudien framgår att intilliggande fastigheter påverkas negativt.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Kontoret har förståelse för att närboende upplever det som en negativ förändring av sitt närområde med bland annat minskad solbelysning, påverkad utblick och ökad insyn för de befintliga lägenhetshusen. Kontoret kommer titta vidare på planförslaget konsekvenser fram till granskning men menar att det allmänna intresset av att möjliggöra bostäder för fler, i enlighet med målen i översiktsplanen, väger upp den påverkan som uppkommer för närboende.

Parker och grönområden

Flertalet *grannar och närboende* har inkommit med synpunkter som betonar att ett område med rik biologisk mångfald byggs bort. De framför vidare att det finns fridlysta hackspettar, rådjur, fåglar av olika slag, ekorrar, harrar, insekter och växlighet i området. Det finns en oro för att planförslaget innebär en negativ påverkan på flora och fauna och att även befintliga grönområden påverkas negativt. Det lyfts att det finns brister i naturvärdesinventeringen kopplat till bland annat biotopskydd, alléträd och kompensation av naturvärden.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Naturvärdesinventeringen kommer att kompletteras inför fortsatt planarbete och planbeskrivningen kommer att kompletteras med beskrivningar om bedömning och konsekvenser. Ytterligare utredningar såsom fågelinventering kommer även att genomföras.

Olika avvägningar har gjorts vid val av husens placering. Kontoret är medvetet om att planförslaget innebär visst intrång i naturmark men att det är anpassat så att områden med högst naturvärden sparas. Att slänten väster om Spöksonaten 1 ses som lämplig för förtätning baseras på att denna slänt är tillskapad vid utbyggnaden av bostadsområdet på 1960-/70-talen och har en yngre vegetation.

Gator och trafik

Bil- gång- och cykeltrafik

Flertalet *grannar och närboende* har framfört synpunkter som understryker att det finns en risk att planförslaget innebär en negativ påverkan på parkeringssituationen i området. Hur cykel- och bilparkering ska lösas inom planområdet behöver beskrivas mer utförligt samt vilka mobilitetsåtgärder som planeras. Även parkeringstal för cykel behöver framgå. Det finns även en oro att infrastrukturen i området kommer att påverkas negativt, t.ex. kommunikationer som tunnelbana, buss, cykelvägar m.m.

Tillgänglighet

Synpunkterna belyser att det är otydligt hur leveranser och angöring är tänkt att ske till kvarteret.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Generellt generar bostäder en liten andel biltrafik. Närheten till Axelsbergs tunnelbanestation samt goda förutsättningar för gång- och cykeltrafik bidrar till låg andel biltrafik från den kommande bebyggelsen. För tillkommande bebyggelse anordnas bilparkering och cykelparkering på kvartersmark enligt stadens riktlinjer (tillsammans med befintlig byggnad på kv Spöksonaten). Staden arbetar utifrån framkomlighetstrategin som prioriterar färdmedel som gång-, cykel- och kollektivtrafik.

Planhandlingarna kan förtydligas och kompletteras utifrån inkomna synpunkter.

Teknisk försörjning

Vattenförsörjning, spillvatten

Synpunkterna belyser behovet av att befintlig brandpost behöver flyttas som en konsekvens av planförslaget. Det är även möjligt att det finns behov av tryckstegring och pumpstation, vem som bekostar detta behöver utredas.

Dagvatten/Skyfall

Synpunkter framförs kopplade till dagvattenhantering och skyfall. Bland annat lyfts risken att skyfallsflöden kan ledas ner i garaget och orsaka översvämning.

EI/Tele och elförsörjning

Synpunkterna belyser att det kabelskåp och de ledningar som finns inom planområdet behöver beaktas. Dialog behövs angående planens elförsörjning och fordonsladdning. Det finns även fjärrvärmeledningar inom planområdet som behöver hanteras.

Avfallshantering

De inkomna synpunkterna poängterar att tillgängligheten för hämtfordon ej är säkerställd och att insamlingsplatsens tillgänglighet behöver utredas.

Räddningstjänst

I de framförda synpunkterna framgår att tillgängligheten för räddningsfordon behöver ses över. Även placering av tekniska åtgärder som placering av brandgasventilation behöver ses över, samt att tillgången till brandvatten behöver säkerställas.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Genomgång av planförslaget kommer att göras utifrån inkomna kommentarer och planhandlingarna kommer inför granskning att kompletteras och förtydligas.

Dagvattenutredningen kommer till granskning att bearbetas gällande dagvattenhantering och skyfall. Inkomna synpunkter kommer att analyseras.

Hälsa och säkerhet**Miljökvalitetsnormer för vatten**

De inkomna synpunkterna betonar att förslaget behöver bearbetas gällande miljökvalitetsnormer för vatten och översvämningsrisk.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Dagvattenutredningen kommer till granskning att bearbetas gällande dagvattenhantering och skyfall. Inkomna synpunkter kommer att analyseras.

**Stadsbyggnadskontorets sammanvägda
ställningstagande**

Från de inkomna synpunkterna har intressekonflikter framför allt identifierats mellan det allmänna intresset av att möjliggöra för fler bostäder, i enlighet med målen i översiktsplanen och den negativa påverkan som detta ger på det enskilda intresset för närboende, med påverkad solbelysning, utblickar samt insyn. Flera remissinstanser lyfter även den negativa påverkan på allmänna intressen i form av kulturmiljö och förändringen av den sammanhållna bebyggelsemiljön utmed Gösta Ekmans väg. Avvägningar och konsekvensbedömningar av dessa intressekonflikter har gjorts inom arbetet med planförslaget inför samrådet. Bedömningarna kommer inför granskning uppdateras med de justeringar och kompletteringar som sker av planförslag och utredningar. Att möjliggöra för nya bostäder inom det föreslagna planområdet har bedömts som möjligt, frågorna för planläggningen har gällt på vilket sätt detta lämpligast kan göras.

Utöver ovan beskrivna intressekonflikter finns det även andra frågor kopplat till naturvärdesinventeringar och spridningssamband, samt dagvattenhantering och skyfall som behöver analyseras djupare inför upprättandet av granskningshandlingarna.

Föreslagna förändringar

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer följande frågor att studeras vidare:

- Byggnadernas volymer, placering och gestaltning (*har redan påbörjats med stadsbyggnadsanalyser för samordning mellan kv Spöksonaten och kv Fröken Julie*).
- Utformning av förgårdsmark mot gatan, inkluderat infarter, angöring m.m.
- Byggnadernas färgskala
- Dagvatten- och skyfallshantering
- Naturvärden inom planområdet, inkl spridningssamband och skyddade arter

Stadsbyggnadskontoret föreslår att planförslaget bearbetas samt att planarbetet samordnas med den planläggning som startat för kompletterande bostadsbebyggelse i kv Fröken Julie. Sammantaget ger detta en större strukturell tydlighet i att flera nya byggnadskroppar tillförs utmed Gösta Ekmans väg, en ny årsring som kompletterar de karaktärsstarka skivhusen på platsen. Inriktningen är att den nya bebyggelsen ska vara tydligt underordnad den äldre bebyggelsen. Genom denna bearbetning ska även förhållandet till gatan och den gröna inramningen av byggnaderna analyseras på nytt.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att med ovanstående föreslagna revideringar av planförslaget att en lämplig avvägning görs mellan motstående intressen, både allmänna och enskilda.

Inkomna synpunkter

Nedan redovisas en sammanfattning av inkomna synpunkter. För yttrandena i sin helhet hänvisas till planakten för projektet, dnr 2021-04544. Planakten för ärendet finns tillgänglig i Tekniska Nämndhuset på Fleminggatan 4.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Ingripandegrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Länsstyrelsen anser att föreslagna dagvattenåtgärder och fördröjnings-volymer för rening bör förtydligas.

Dagvattenutredningen slutsatser behöver framgå i planbeskrivningen och föreslagna dagvattenåtgärder bör säkerställas i plankartan så långt det är möjligt. Hur skyfallsregn ska hanteras och hur skyfall ska fördröjas behöver förtydligas för att hantera Stockholms stads åtgärdsnivå. Kommunen behöver göra en

bedömning om recipienten Mälardalen-Fiskjärden samt Himmerfjärden riskerar att påverkas av markföroreningar samt om åtgärder krävs för att hantera eventuella markföroreningar.

Hälsa och säkerhet

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver utföra de utredningarna som krävs för att säkerställa att planområdet inte medför någon risk för människors hälsa kopplat till identifierade föroreningar. En samlad bedömning och förslag på eventuella åtgärder bör finnas i planbeskrivningen och på plankartan.

Länsstyrelsen menar att kommunen även behöver visa att översvämningsrisken för bebyggelsen väster om planområdet inte ökar som en följd av ökad avrinning från planområdet. Åtgärder som krävs för att minska ökad översvämningsrisk behöver regleras på plankartan och beskrivas i planbeskrivningen.

Länsstyrelsen har även lämnat rådgivande synpunkter kopplade till dagvatten, kulturmiljö samt biotopskydd med avseende på planens genomförande.

Storstockholms Brandförsvär

Storstockholms brandförsvär anser att det i planförslaget behöver framgå hur räddningsfordon ska angöra vid en eventuell insats. Avståndet till angreppspunkter behöver ses över och gårdens bärighet behöver studeras. Brandgasventilation krävs från garaget och ska möjliggöras i detaljplanen. Vidare anser brandförsväret att avståndet till brandpost och tillgången till brandvatten behöver kontrolleras. I den del av byggnaden där takterass ska uppföras behövs åtgärder för att motverka risk för suicid och fallolyckor, till exempel genom utformning av staket eller räcken.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Lantmäterimyndigheten

Lantmäterimyndigheten har noterat att många fastighetsrättsliga frågor utreds efter samrådet, och har därför svårt att ta ställning till upprättat planförslag i dessa delar. Redovisning av u-område och avtalsservitut behöver ses över.

Stadsdelsnämnden

En överenskommelse om LSS-boende behöver upprättas mellan byggaktören och stadsdelsförvaltningen. Vid Hägerstensvägen finns några lågpunkter som orsakar problem för befintlig bebyggelse vid kraftigare regn. För att planförslaget inte ska förvärra denna problematik anser Stadsdelsförvaltningen att det krävs åtgärder inom planområdet för att hantera skyfall. Stadsdelsförvaltningen framför att naturmark framför allt är värdefull som rekreationsyta för

boende i området och att grönkompensationsåtgärder krävs. Dialog krävs även med förvaltningen ekolog för planering av åtgärderna.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att de flesta miljö- och hälsofrågorna har utretts i tillräcklig utsträckning. Däremot har nämnden några medskick till det fortsatta arbetet.

Planbeskrivningen bör kompletteras med information om hur föreslagen dagvattenhantering ska tillämpas och om den uppfyller stadens åtgärdsnivå. Planområdet ligger i en ekologisk spridningszon och kompensationsåtgärder bör enligt nämnden utföras för den naturmark som tas i anspråk. Rampen och garageinfarten ska utformas på ett sådant sätt att skyfall inte leds in i garaget och orsakar översvämning.

Trafikkontoret

Trafikkontoret menar att det är otydligt hur leveranser och angöring är tänkt att ske till kvarteret. Vad detta får för konsekvenser på gatan idag behöver beskrivas, exempelvis antalet parkeringsplatser som försvinner kopplat till planens genomförande. Trafikkontoret är positivt till att tidigt i planprocessen planera för mobilitetsåtgärder och avsätta utrymme för att möjliggöra detta. Samtidigt behöver det beskrivas tydligare vilka åtgärder som avses genomföras för att kunna uppnå detta tal. Planbeskrivningen behöver även förtydligas vad gäller parkeringstal för cykel och bil. Trafikkontoret vill lyfta vikten av att fortsätta arbetet med tillgängliga miljöer och att förvaltningen involveras i valet av grönkompensationsåtgärder.

Stockholms stadsmuseum

Stadsmuseet anser att planförslaget inte är lämpligt med hänsyn till bebyggelsens kulturhistoriska värden samt platsens stadsbildsmässiga och stadsplanehistoriska värden. Stadsmuseet bedömer att förtätning och placering av byggnader intill befintliga skivhus, samt inom den enhetliga gruppen av skivhus enligt förslaget påverkar läsbarheten av den väl genomarbetade stadsplanen negativt i allra högsta grad. Planförslaget bedöms därför inte uppfylla 2 kap. 6 § plan- och bygglagen (PBL) att bebyggelse och byggnadsverk ska utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan. Upplevelsen av skivhusen bedöms fortsatt påverkas mycket negativt av förslaget.

Stadsmuseet bedömer sammanfattningsvis att detaljplanens genomgripande konsekvenser för kulturmiljön ligger i dess påverkan på området som helhet, principen hus-i-park, dess enhetlighet och stadsplanehistoriska värden.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Rådet anser att de nya byggnadsvolymer kläms in i den befintliga strukturen av skivhus och därmed bryter det för området typiska planmönstret med stort avstånd mellan husen som ger bostäderna i det utpräglade norrläget såväl dagsljus som närhet till naturen.

Förslaget innebär således, enligt rådets uppfattning, mycket stor negativ inverkan på områdets kulturmiljövärden – både i den lilla skalan och upplevelsen av området på håll. Rådet anser även att det finns stöd i översiktsplanen, byggnadsordningen och PBL för att avstyrka aktuellt planförslag. Rådet ställer sig dock inte negativt till kompletterande bebyggelse i stadsdelen förutsatt att de nya volymer underordnar sig skivhusen och öppenheten mellan de stora husen som är så typiskt för området. Rådet anser även att Stadsbyggnadskontoret bör ta fram ett program för hela östra delen av Axelsberg.

Utbildningsförvaltningen

Utbildningsförvaltningen bedömer att behovet av elevplatser som uppstår i samband med planförslaget omhändertas i utbildningsförvaltningens nuvarande skolplanering.

Övriga remissinstanser

Stockholm Vatten AB

Stockholm vatten lyfter att en brandpost behöver flyttas inom planområdet. Intern tryckstegring kan krävas för vattentryck och eventuellt behov av pumpstation bör utredas. Stockholm vatten anser vidare att dagvattenutredningen behöver kompletteras på ett antal punkter och att plankartan behöver ses över kopplat till krossdicket. Stockholm vatten har även synpunkter på utformning av avloppslösning för det underjordiska garaget.

Stockholm Vatten och avfall AB

Stockholm Vatten och Avfall kan inte utifrån nuvarande planering av avfallshantering och dimensionering av vändplanen på Gösta Ekmans Väg säkerställa att hämtfordon kan framföras inom planområdet och hämta avfall från planerade fastigheter. Vidare framför Stockholm Vatten och Avfall ett antal medskick till det fortsatta arbetet som berör avstånd och angöring för hämtfordon och möjlighet till lättillgänglig insamlingsplats.

Ellevio

Ellevio har lokalnätsledningar samt ett kabelskåp inom planområdet. Ingen byggnad får placeras på eller inom två meter från Ellevios ledningar. I de delar anläggningarna berörs av markarbeten och samtidigt fortsatt ska ingå i blivande elnät behöver de beaktas och kan bli föremål för omförläggning. Närliggande elnätstation

kan försörja tillkommande bebyggelse och Ellevio önskar fortsatt dialog om elförsörjning och planer om fordonsladdning.

Stockholm exergi

Stockholm Exergi har framfört att de har en fjärrvärmeledning av mindre dimension som troligen behöver flyttas inom området.

Region Stockholms trafikförvaltning

Regionen konstaterar att den trafiknivå som används i beräkningen för bullerutredningen ej stämmer överens med trafikprognosen för 2050. Antalet 234 tåg per dygn avser endast en riktning. Det bör framgå om samma antal använts för bägge riktningarna på tunnelbanan.

Sakägare enligt fastighetsförteckning

Brf Mälareken

Det föreslagna huset ligger för nära deras fastighet på Gösta Ekmans väg 15-17, vilket skulle medföra en drastiskt försämrad boendekvalitet för oss. Förslaget innebär att vi skulle få en total insyn mot sovrum och badrum på vår östra långsida, från att i princip inte ha någon insyn alls. Befintligt skogsparti och avstånd till fastigheten Gösta Ekmans väg 31-33 innebär en närmast obefintlig insyn idag. Det befintliga skogspartiet och vyn ut mot det är en stor tillgång för samtliga femtiotalet hushåll i deras förening.

De har tagit fram en solstudie som visar att deras östfasad påverkas, särskilt enrumslägenheterna mot öst. Dessutom skulle marknadsattraktiviteten för bostadsrätter i deras förening försämrats avsevärt.

Övriga, ej sakägare

Samfundet S:t Erik

Samfundet S:t Erik anser att förslaget påverkar bebyggelsemiljön mycket negativt vad gäller den grundläggande arkitektoniska kvaliteten med konsekvent utformade och strikt placerade skivhus i landskap. Vidare menar samfundet att ljusinsläppet minskar och utsikten mot det omgivande landskapet går förlorad. Även Gösta Ekmans väg påverkas negativt, arkitekturen ger ett splittrat uttryck, de offentliga rummen stärks inte och planförslaget anses leda till en negativ påverkan på stadsdelens identifierade värden. Samfundet S:t Erik avstyrker planförslaget i sin helhet.

Privatperson 58

Anser att planförslaget har en negativ påverkan på grönområden och parkeringsplatser i området.

Privatperson 59

Synpunkterna belyser att planförslaget påverkar utsikt och insyn negativt för angränsande bebyggelse. Planförslaget är inte heller anpassat till platsens förutsättningar och passar inte i området. Efterfrågar en stadsarkitekt som planerar staden och skapar trivsamt i områden för de boende.

Privatperson 61

Vill framföra att planförslaget är ett brott mot miljonprogrammet och analysen av närområdet är föråldrad. Närområdets tillgänglighet försämras och tillgängliga parkeringsplatser är få, t.ex. sommartid vid Hägerstenshamnen och Vinterviken. Vidare anses inte att planförslaget bidrar till ökad trygghet i området.

Privatperson 68

Vill framföra att det finns fladdermöss i området vid fasaden Gösta Ekmans väg 31 och 33.

Privatperson 69

Anser att det är positivt med fler hyresrätter i området.

Privatperson 70

Är positiv till planförslaget och all förändring i Axelberg/Örnsberg.

Privatperson 71

Vill protestera mot förslaget med eftertryck. Den enda gröna plätten byggs bort och vill bevara det sparsamma djurliv som finns. Anser att det är befängd att tränga in ytterligare 80 hyresrätter på denna lilla yta. Anser vidare att ökad trängsel bidrar till vantrivsel och aggressioner, inte ökad trygghet.

Privatperson 72

Tomtgränsen mot Advent 1 behöver justeras på ritningarna. Det ser även ut som att en bit av deras parkeringsplats kommer att användas. Ifrågasätter hur nära man får bygga från deras tomtgräns och hur man ska kunna genomföra byggnationen om det går så långt. Undrar var byggbodar, material, grävmaskiner, lastbilar mm ska få plats under byggtiden. Hyresgästerna i Spöksonaten 1 kommer att påverkas negativt vad gäller sol, ljus och insyn. Det kommer inte att finnas ett grönområde nära husen och ingen lekplats för barnen utan de måste gå iväg till annan gård.

Privatperson 73

Upplever att skalan på de föreslagna byggnaderna inte lyfter området. Anser att man bör bryta storskaligheten för att förtäta i miljonprogramsområden på ett bra sätt. Tänk mindre och mer blandstad-skala. Anser att glasbalkonger inte är en bra idé i verkligheten.

Privatperson 74

Bra att det byggs fler bostäder, vilket är positivt för näringsidkare. Den slyiga slänten behövs inte, det finns tillräckligt med grönska längs med hela åsen. Mer folk i rörelse innebär också ökad trygghet. Anser att den föreslagna bebyggelsen ska placeras närmare Hebas egen fastighet.

Privatperson 79

Att förtäta med höga hus på västra sidan innebär negativa konsekvenser i form av minskad ljus/solinsläpp. Tveksam till att Gösta Ekmans väg klarar mer trafik.

Privatperson 80

Är positiv till förtätning i området och hyresrätter i varierad storlek. Platsen är väl vald med närhet till tunnelbana, cykelbana och mataffär. Det är också nära till grönområden nere vid vattnet. Det är jätte viktigt att det finns ett cykelrum i markplan. Undrar var de 17 externa hyresgästerna som sägs upp ska de parkera sina bilar. Anser att dagsljusanalysen ska komplettera med att kontrollera hur ljuset blir på vintern. Vill upplysa om att busslinje 153 ska läggas ner i slutet av 2023. Önskar även en trevligare färg på fasaden.

Privatperson 81

Förslaget minskar mellanrummen mellan husen och att det nya huset hamnar mycket nära de befintliga husen. Placeringen är tydligt avvikande från området, luftigheten kommer att försvinna och det grönområde som finns mellan fastigheterna Spöksonaten 1 och Advent 1 försvinner. Innebär sannolikt en reell värdeminskning av medlemmarnas lägenheter i BRF Mälareken. Grönska och utblickar i lägenheterna kommer att försvinna. Ljus och soltimmar kommer att reduceras kraftigt vintertid som sommartid. Förslaget anses inte vara lämpligt med hänvisning till plan- och bygglagen 2 kap. 6 § PBL. Planförslaget beaktar inte närliggande bebyggelse och dess planstruktur och hänsyn tas inte till natur- och kulturhistoriska värden samt grönområde.

Privatperson 82

Önskar att återigen lyfta att de redan skickat in underlag för överklagan under juli 2022 och har inte fått någon återkoppling. Har inte heller fått information eller inbjudan till samrådet den 11 oktober 2023. En annan synpunkt är på samrådets upplägg, bland annat att samrådet bara var en presentation av planförslaget och mycket lite om konsekvenser kring bygget. Anser att beskrivning kring solljus och dagsljus inte stämmer, bland annat att det är felaktigt att det inte finns lagar som reglerar solljus. Utsikt försvinner och solljus kommer att vara obefintligt som en konsekvens av planförslaget. Vill också anmärka på den påverkan som planförslaget får på miljö, natur och djur i området. Det är en mycket rik biologisk mångfald i den delen som man nu ska bygga på. Bland annat finns fridlysta rödhuvad hackspettar som bor och lever här på vår och sommaren. Kritisk till att analysen har utförts

under sen höst/vinter när det är som minst växtlighet och djurliv. Är även kritiskt till Heba som aktör och ifrågasätter bland annat hur deras ekonomiska förutsättningar ser ut. Vidare framförs även synpunkter på gator, vägar, torg, parkering, grönområden, lek och utevistelse i närområdet. Idag präglas Gösta Ekmans väg av stor gemenskap, god grannsamverkan och låg brottslighet. Planförslaget kommer att inskränka på barn och ungas möjligheter till trygg miljö och kommer att öka ohälsa bland boende.

Privatperson 83

Förlorar en stor del av utsikten och kvällsljuset som en konsekvens av planförslaget. Anser även att markens kulturvärde och de K-märkta byggnaderna ignoreras. Tunnelbanans röda linje är överbelastad under rusningstid.

Privatperson 85

Anser att stadsbyggnadskontoret har misslyckats att informera i god tid. Byggplanerna bör läggas ner eftersom man kommer att få full insyn till grannen, det kommer att bli väldigt ont om parkeringsplatser och vara ett dråpslag mot flora och fauna i området kring Gösta Ekmans väg.

Privatperson 86

Det finns fortfarande rådjur som lever i den lilla skog som finns kvar. Det verkar inte rimligt att krympa den levnadsytan ytterligare. Det räcker med den förskola som redan är anlagd på Gösta Ekmans väg. Innan dessa tre fastigheter anlades, så var området en kulle med lummigt skogsområde och tillhörande djurliv.

Gösta Ekmans väg är fortfarande ett fint lummigt litet område. Ett insprängt hus av det här slaget kommer drastiskt påverka den bilden. Det smälter heller inte in i området, med tanke på befintliga hus. Och med tanke på övriga projekt, bland annat Utveckling Axelsberg, så verkar siktet vara inställt på att förstöra den vackra kvarvarande naturen och skapa en betongdjungel under förespeglning att "bygga grönområden". Grönområdena finns redan. Frågan är hur länge till. Den tilltänkta fastigheten kommer dessutom innebära att en betydande del av vår vackra utsikt mot grönområden med staden i bakgrunden byts ut mot ett stort hus.

Anser att det är ett obestridligt faktum, att områden blir mer kriminellt belastade och otrygga, ju större de är. Antal invånare per yta bör hållas ner, om det är trygghet som efterfrågas. Fler människor på samma plats innebär ökad kriminalitet.

Anser att det planerade antalet parkeringsplatser inte är tillräckligt. Gatan kommer bli överfull med bilar. Fastigheterna på Stjernströms väg innebar ett ökat antal bilar, för vilka det inte fanns tillräckligt med garageplatser.

Ifrågasätter Heba som byggherre och deras ekonomi.

Privatperson 91

Samma som yttrande 82.

Privatperson 92

Motsäger sig bygget av Heba på Gösta Ekmans väg.

Privatperson 93

Motsätter sig bygget av det nya höghuset på Gösta Ekmans väg.

De är måna om de naturområden som finns med träd och djur. Alla dessa vackra träd kommer att ersättas av ett mastodonthus som inte alls harmonierar med övrig bebyggelse.

Det nya huset kommer helt att ta bort både ljus (särskilt för de som bor längre ner i huset) och utsikt eftersom det blir lika högt eller högre än vårt hus och dessutom kommer att ligga väldigt nära.

En arkitekt som sett planförslaget anser bl.a. att byggnaden är väldigt dominant då den är både hög och bred och ligger väldigt nära deras hus. Inga andra höga hus i området är ju belägna på ett liknande vis utan ligger omlottställda och böljande i landskapet med en tydlig planering avseende siktlinjer mellan husen, som skulle brytas på ett väldigt ovarsamt sätt. Mötet mot gatan samspelar inte heller med befintliga hus vilket gör det ännu mer dominant. Relationen mellan skivhusen förstörs och skivhusen är ju det som utgör Axelsbergs hjärta med sin tydliga prägel. Med det nya huset spränger man sönder området som har en tydlig karaktär, vilket kommer att totalt bryta upp den stadsbild som är idag.

Privatperson 95

Är som arkitekt och boende i området väldigt ledsen och bestört över att inte större respekt och hänsyn tas till bebyggelse från 60-talet. Är undrande till undrar varför en kulturmiljöanalys och en antikvarisk konsekvensanalys görs när Stadsbyggnadskontoret ändå inte tar in det som står i dessa? Förslaget tar inte hänsyn till platsens kulturvärden och stadsbild. Det står i planbeskrivningen att byggnationen har placerats för att samspela med omkringliggande bebyggelse, landskap och siktlinjer. Detta stämmer inte alls. Det står att tillkommande byggnadsvolymer gestaltning ska inordna sig i den befintliga bebyggelsemiljön. Det stämmer inte heller.

Kulturhistoriska värden påverkas helt enkelt mycket negativt, både lokalt och på stadsdelsnivå. Förtätningarna på senare tid och även detta förslag spretar åt helt olika håll och får i slutändan mycket stora negativa konsekvenser. Förtätningarna behöver utredas på ett övergripande plan för att inte splittra planstrukturen och bebyggelsegrupperna fullständigt.

Privatperson 96

Att det byggs nya bostäder är bra men förslaget behöver justeras. Det nordliga huset som ligger längst bort ifrån gatan behöver tas bort, alternativt sänkas i höjd och skjutas in emot befintlig byggnad på Spöksonaten. Det finns outnyttjat utrymme mellan befintligt garage på Spöksonaten och den nya byggnaden.

Skälet till detta är att byggnaden som den ligger och är utformad nu ligger för nära kv Advent och är för hög i förhållande till byggnad och tomt på kv Advent. De boende i kv Advent har inget att tjäna på denna negativa inverkan som kommer påverka våra bostadsvärden och möjlighet att utveckla fastigheten allvarligt. Om Heba ska utveckla sin fastighet måste det ske på bekostnad av deras egna värden då det är Heba som får vinsten av projektet.

Förutom påverkan på bostadsvärdena på kvarteret Advent påverkar den höga norra byggnaden uttrycket i arkitekturen där de höga befintliga lamellerna ligger på förhållandevis stora avstånd. Kompletteringar behöver därför inordna sig i denna bebyggelsestruktur, vilket kan ske genom att den norra byggnaden minskas i volym. Den sydliga byggnaden kan också behöva sänkas något men ligger generellt inte lika påtagligt i glappet mellan befintliga hus på Spöksonaten och Advent.

Exakt hur mycket den norra byggnaden behöver förskjutas från befintlig fastighetsgräns i kvarteret Advent får man studera, men en utgångspunkt behöver vara att det ryms skyddande vegetation mellan ny byggnad och fastighetsgräns till kvarteret Advent och att den volymmässigt underordnar sig befintliga lamellhus.

Privatperson 97

Motsätter sig förslaget. Delar av den fina skogsmiljö som finns i området försvinner och som värdesätts väldigt högt. Det är djur som bor där och som också blir påverkade när naturområdena blir mindre och mindre. En byggnad så nära deras hus blir störande på många sätt och vis. De har valt att bo utanför innerstan för att de vill ha en luftigare miljö och inte bo så tätt. Detta påverkar även priset på våra lägenheter på ett negativt sätt.

Privatperson 98

De är bekymrade över hur de nya byggnaderna skulle bryta upp den befintliga arkitekturen på gatan och i området. Byggnaderna upplevs väldigt dominanta då de både är höga och breda och ligger väldigt nära in på deras fastighet. Inga andra höga hus i området är ju belägna på ett liknande vis utan ligger omlottställda och böljande i landskapet med en tydlig planering avseende siktlinjer mellan husen som nu bryts på ett väldigt ovarsamt vis. Mötet mot gatan samspekar inte heller med befintliga hus vilken gör de ännu mer

dominanta. Relationerna mellan skivhusen förstörs och skivhusen är ju det som utgör Axelsbergs hjärta med sin tydliga prägel. De nya husen är alldeles för höga, då de ligger på samma höjd som vårt hus vilket innebär att man tappar att husen var för sig trappar upp längs med landskapet. Det är viktigt att relationerna mellan skivhusen behålls för att inte tappa gatans och områdets karaktär, och då kan man inte bygga några höga byggnader insprängda mellan skivhusen.

De nya husen samspelar inte med skivhusen som är putsade i varma kulörer. Om man spränger sönder områden som har en tydlig karaktär på det vis som föreslås så kommer man totalt bryta upp stadsbilden som den är idag. På övriga platser där man har förtätat i Axelsberg har man genomgående byggt relativt låga byggnader som inte påverkar relationerna mellan skivhusen på samma vis.

Det har redan försvunnit naturområden här på Gösta Ekmans väg då förskolan byggdes. Där trivdes många djur och det fanns en fantastisk fauna med många växtarter. En stor artrikedom. Här strövade rådjur och harar lekte.

I det tänkta området huserar många djur och har här en fristad. Här finns harar, rådjur, ekorrar och en massa fåglar varav en art är rödlistad, hackspetten. När livsmiljö försvinner finns det en risk att många andra hotade och rödlistade arter också gör det. Det finns även fladdermöss här.

I området finns gamla träd blandat med unga. Stora fina ekar, mycket körsbär och nypon, föda för alla djur som lever är. På grund av att det inte finns någon gångväg så lever djuren i fred. Att ta bort detta område skulle tvinga bort djuren, som lever och passerar här på väg upp och ner i kringliggande skog där de har tillgång till blåbär, slånbar, körsbär, hassel(nötter), ek(ollon) en(bär) och mycket mer. Arter behöver bevaras för deras egen skull, och för kommande generationer.

I dagens plankultur är de ekonomiska intressena alltför dominerande. Miljöaspekterna behöver stärkas och integreras i planeringens alla skeden för att vi ska nå ett förhållningssätt i planeringen som leder till hållbar stadsutveckling.

Privatperson 99

Kommer att påverkas negativt av dessa nya byggnader som planeras. Denna förtätning är endast av ondo för alla boende i området utom för Heba som utökar sitt fastighetsbestånd. Är emot att det uppförs nya hus av den kalibern som föreslås. Om de ska byggas ska de vara lägre och mindre.

Privatperson 100

Är bekymrade över hur den nya byggnaden skulle bryta upp den befintliga arkitekturen på gatan och i området. Byggnaden upplevs

väldigt dominant då den både är hög och bred och ligger väldigt nära inpå vår fastighet (Spöksonaten 1). Inga andra höga hus i området är ju belägna på ett liknande vis utan ligger omlottställda och böljande i landskapet med en tydlig planering avseende siktlinjer mellan husen som nu bryts på ett väldigt ovarsamt vis.

Mötet mot gatan passar inte heller ihop med befintliga hus vilket gör den ännu mer dominant. Relationerna mellan skivhusen förstörs och skivhusen är ju det som utgör Axelsbergs hjärta med sin tydliga prägel. De nya husen är alldeles för höga, då de ligger på samma höjd (-2 m) som vårt hus vilket innebär att man tappar att husen var för sig trappar upp längs med landskapet. Det är viktigt att relationerna mellan skivhusen behålls för att inte tappa gatans och områdets karaktär, och då kan man inte bygga några höga byggnader insprängda mellan skivhusen.

Att de nya husen sen också är helt kallgrå passar inte heller ihop med skivhusen som är putsade i varma kulörer. Om man spränger sönder områden som har en tydlig karaktär på det vis som föreslås så kommer man totalt bryta upp den stadsbild som det är idag. På övriga platser där man har förtätat i Axelsberg har man genomgående byggt relativt låga byggnader som inte påverkar relationerna mellan skivhusen på samma vis.

Vi har bott här sedan 1990 och trivs jättebra med fin utsikt och bra avstånd mellan husen. Nu kommer allt att bli förstört om byggplanerna genomförs. Både solljuset och den fina utsikten mot grönska och sjö kommer att försvinna. Varför ska man tränga in en stor koloss till hus med så lite mellanrum mellan husen och förstöra för oss som redan bor här? Varför inte bygga ett hus vid vändplanen i skogen upp mot Hägerstensåsen? Det skulle inte störa för någon och dessutom göra gångvägen upp till Åsen tryggare. Eller också bygga i skogen ner mot Hägerstenvägen där det inte heller skulle störa de redan boende.

Privatperson 101

En protestlista har kommit in med 137 underskrifter. I protestlistan framgår att de motsätter sig bygget på Gösta Ekmans väg. De önskar att grönskan och den trygga miljön bevaras. De vill inte att ett höghus ska byggas som förstör deras utsikt, gemenskapen och tryggheten för de som bor på Gösta Ekmans väg.

Privatperson 102

När vi valde att bosätta oss på Gösta Ekmans väg var det avgörande att husen är placerade så att det fanns plats för natur, ljus och himmel. Under de åtta åren som vi bott här är det just dessa faktorerna som gjort att vi stannat kvar. Som det ser ut nu så kommer vi nog inte bo kvar om det förtätas. Då försvinner dessa värden.

Djurlivet är rikt i detta område med rådjur, hackspettar och harar. Detta är deras barns närmaste naturupplevelse som betyder mycket för dem.

Att värdet på våra lägenheter kommer sjunka är tråkigt men inte den mest allvarliga frågan. Våra barns miljö är viktigaste faktorn och det huvudsakliga för framtiden. Låt dom behålla sina smådjur, träd och utemiljöer.

Privatperson 103

Vi har bott i flera av skivhusen i Axelsberg under lång tid och har en stark anknytning till området. Att nya lägenheter behövs och medför förtätning i en växande stad är något vi har full förståelse för och självklart är positiva till för att Stockholm ska kunna erbjuda bostäder åt dem som behöver. Axelsberg har en väldigt tydlig prägel av skivhusen från 60-talet vilka vi tycker om och anser är viktiga för områdets karaktär. Genom åren har tillskott kommit bl.a. nere i centrum, längs Hägerstenvägen och på senare år längs med Stjernströms väg och även på Gösta Ekmans väg i form av en förskola. I samtliga dessa fall har man haft den goda smaken att bygga lägre byggnader som inte stör skivhusens inbördes relationer. I planförslaget står att byggnaderna längs Hägerstenvägen spränger isär kopplingen mellan skivhusen på Selmedalsvägen och Gösta Ekmans väg. Men p.g.a. att husen på Gösta Ekmans väg ligger såpass mycket högre samt att husen längs Hägerstenvägen har vegetation bakom sig som är högre än husen tycker jag inte att det är ett problem, trots att husen längs Hägerstenvägen ur estetisk synvinkel inte är några personliga favoriter. Byggnaden i det befintliga planförslaget gör ju däremot just precis det som man beskyller byggnaderna på Hägerstenvägen för att göra. Det bryter upp samspelet mellan skivhusen på ett väldigt brutalt sätt. Den nya byggnaden ligger väldigt nära inpå och precis framför fastigheten Spöksonaten 1 som är tongivande på gatan genom sitt höga läge. En liten strimma i mitten lämnas synlig, men för övrigt blockeras vyn av Spöksonaten 1 för den som kommer gående på Gösta Ekmans väg. Den nya byggnaden är lika hög som Spöksonaten 1 (-2 meter) vilket bryter upp samspelet mellan skivhusen som ligger böljande i landskapet. Eftersom byggnaden också planeras ligga påtagligt nära gatan kommer den att sticka ut kraftigt gentemot både Spöksonaten 1 och Gösta Ekmans väg 15-17 och även på det sättet ta över gatubilden. När man blickar upp mot byggnaderna från Mälaren eller till och med från andra sidan vattnet kommer den nya byggnaden också att ge ett märkligt och dominant intryck och nästan se ut att ligga klistrad mot Spöksonaten 1 samtidigt som alla andra höga byggnader har tydliga mellanrum mellan sig. Detta avviker kraftigt och passar inte ihop med hur övrig bebyggelse är placerad i området. Den kallgrå färgen samspekar inte heller med skivhusen som är putsade i varma kulörer och sammantaget känns det här förslaget estetiskt som en katastrof för Axelsberg.

När man bryter relationerna mellan skivhusen som utgör Axelsbergs hjärta kommer området att påverkas påtagligt, upplevas splittrat och tappa sin karaktär. Självklart är det alltid besvärligt vid förtätning att spränga in byggnader där det från början inte var tänkt att finnas några. Vi har all förståelse för att detta behövs, men genom att gå fram på detta ovarsamma sätt bryter man upp stadsbilden på ett olyckligt vis som aldrig går att återkalla. Därför bör dessa beslut fattas efter mycket noggrant övervägande. Den gröna inramningen och mellanrummen mellan husen är också ett viktigt karaktärsdrag på Gösta Ekmans väg som utgör en del av sluttningen upp mot Hägerstensåsen. Denna byggnad är oproportionerligt stor för platsen och omöjliggör att den gröna inramningen kvarstår. På bilderna syns asfalt eller betongbelagd mark med insprängda planterade träd eller buskar vilket inte alls passar ihop med den typ av naturlig växtlighet som vi har mellan befintliga hus idag. I planförslaget beskrivs att den nya byggnaden ska ligga närmare gatan för att skapa en tryggare miljö och mer gatuliv. Det kanske är en god tanke, men även det bryter ju av från skivhusen som har ett helt annat samspel med gatan och gör den nya byggnaden än mer dominant. Dessutom ser det ut att då försvinna ett stort antal parkeringsplatser längs med gatan vilket utgör ett problem både för befintliga och nya boende (som dessutom blir väldigt många till antalet med en så stor byggnad).

För den som rör sig på Gösta Ekmans väg är det mycket tydligt att skivhusen ligger omlottställda och böljande i landskapet och att man verkligen har tänkt till avseende siktlinjerna. Visst kan det vid en första anblick från marknivå upplevas som att det finns utrymme för förtätning, men det innebär att man går in och bryter upp dessa siktlinjer på ett ovarsamt sätt. Det planerade mellanrummet mellan de höga delarna av byggnaden motverkar inte detta. För samtliga boende gäller att siktlinjerna bryts, ljusinsläppet begränsas påtagligt och insyn uppstår. På den befintliga ytan finns idag en väl uppväxt vegetation med höga träd som böljar genom landskapet och följer sluttningen. Enda sättet i mina ögon att bygga på den här platsen utan att bryta upp relationerna mellan skivhusen alltför mycket är att bygga hus som inte når ovanför trädtopparna och att behålla en ansevärd mängd av träden som inramning. Detta tycker jag att man har lyckats bra med längs Stjärnströms väg där det har tillkommit två nya byggnader i modern karaktär som ändå lyckas samspela med skivhusen som ligger precis inpå eftersom de är påtagligt lägre, slutar i nivå med trädtopparna och delvis har sedumtak som smälter in vackert i vegetationen. Där harmonierar nu modern arkitektur med de befintliga 60-talshusen utan att bryta upp området.

Många av synpunkterna ovan nämns i planförslaget, och stadens svar eller tänkta lösningar anser jag är svaga. Vi vädjar till staden och ansvariga politiker att tänka till väldigt noggrant och stoppa eller kraftigt revidera denna plan för att inte förstöra Axelsbergs tydliga karaktär. Anledningen att platsen kommit i fråga för ny-

byggnation tycks vara att hyresvärden Heba vill klämma in ett hus på sin mark och beslutet verkar inte vara grundat i att platsen i sig egentligen passar för byggnation. Detta anser jag är ett lite bakvänt tänk som man måste akta sig för eftersom de byggnader som byggs kommer att stå kvar för alltid och påverka områdets karaktär. Om man trots allt beslutar att detta är den bäst lämpade platsen att bygga på i området anser vi att det är av största vikt att man behåller en del av de höga träden och integrerar en påtagligt lägre byggnad som inte når över trädtopparna och att denna samspekar med gatan på ett vis som inte tar över och dominerar gatubilden.

Privatperson 104

Den nya byggnaden kommer att bryta upp den befintliga arkitekturen på gatan och i området i stort. Detta förstod jag var viktigt enligt samrådsmötet tidigare i höstas, nämligen att nybyggen ska hålla samma stil som befintliga hus för att störa så lite som möjligt. Men i det här fallet stämmer inte det. Den nya byggnaden blir väldigt dominant då den både är hög och bred samt ligger väldigt nära inpå vår fastighet Spöksonaten. Inga andra höga hus i området är belägna på ett liknande vis. Relationen mellan de befintliga husen som just nu står i harmoni med luft emellan, skulle förstöras. Om en ny fastighet trycks in mellan befintliga hus skulle innebära att man tappar gatan och områdets karaktär.

Jag föreslår att ni går vidare med planerna på en annan plats, som inte skulle förstöra lika mycket för redan befintlig arkitektur, trivsel och miljö.

Privatperson 106

Som ni kanske kan gissa är vi inte speciellt förtjusta i tanken på att byta en härligt harmonisk utsikt över skog helt utan insyn mot att se rakt in i en betongkoloss och 80 lägenheter som tar upp hela ens synfält när man tittar ut genom fönstret och skuggar hela huset under en stor del av dagen.

För det första finns det "tusentals studier" som visar på hälsoeffekten av att bo och leva nära naturen och att till och med bara se natur från ett fönster har positiva hälsoeffekter.

För det andra är ett av målen med den nya byggnaden att den ska passa in i nuvarande byggnation. Det gör den helt uppenbart inte, det ser precis ut som alla andra 2020-talshus som byggs just nu och kommer att sticka en i ögonen varje gång man ser åt det hållet.

För det tredje kommer troligtvis dessa två punkter att påverka värdet på alla våra lägenheter negativt.

Till sist är en av de angivna anledningarna att bygga nytt just här att öka kundunderlaget för Axelsbergs centrum. Det är tyvärr en

monumental felberäkning från er sida. Ingen som bor i de här husen går till Axelsberg, utan till Örnberg som är närmare och trevligare.

Privatperson 109

Bygget kommer påtagligt påverka dagsljus/solljus för de boende i de omkringliggande fastigheterna. De naturliga djurvägar som idag finns mellan Hägerstensåsen och Örnberg, där rådjur, harar, kaniner, insekter olika sorters fåglar osv befinner sig, kommer markant påverkas. Man ser nästintill dagligen rådjur som håller till på den planerade byggplatsen. Fladdermöss finns i både den aktuella skogsdungen men även runt hela fastigheten Spöksonaten 1 och får enligt lag inte störas eller flyttas. Den flora som idag finns på den planerade byggplatsen anses enligt samrådet som "sly" och inte värd bevaring. Önskvärt vore att man gjorde en ny noggrann analys under vår/sommar då det på den planerade platsen finns ek, nypon, många uppvuxna träd och annan flora som är gynnsam för djur och miljö. Tillgänglighet i form av bilvägar och parkering till och på Gösta Ekmans väg är idag undermålig. Att till detta skapa >80 bostäder med alla bilar det kommer tillföra och därutöver inte tillföra parkeringsplatser för att täcka detta behov kommer skapa en parkeringssituation som inte kommer vara hållbar. Det är i dagsläget mycket svårt att hitta parkering i området och kommer inte bli bättre. Som småbarnsförälder oroar jag mig kraftigt för hur miljön för mina barn kommer bli under deras uppväxt. Den skog som vi i dagsläget nyttjar frekvent för att utforska och leka i kommer att ersättas med bostadshus, men ingen mer yta för lek och utveckling som vi som boende i andra fastigheter får ta del av. Istället planeras att dessa nya fastigheters boende ska nyttja även vår undermåliga lekplats som tillhör Spöksonaten-fastigheterna. Den särpräglade och unika arkitektur som skapades på 60-talet i området förstörs totalt genom de fastigheter som planeras. Varför inte bygga en fastighet som passar in i miljön och arkitekturen snarare än bryter upp som den planerade byggnaden skulle göra. Området är ett historiskt fotavtryck och bör så förbli. Därmed inte sagt att man inte kan bygga nytt, men det nya bör planeras in och inte totalt sticka ut från befintliga fastigheters enhetlighet.

Om bygget trots alla relevanta synpunkter som vi och våra grannar framför genomförs önskar vi att det ses över för att tillgodose några av de synpunkter som tas upp. Bygg en fastighet i mindre skala och förändrad arkitektur som inte påverkar grannfastigheter så markant. Bygg på en plats som inte påverkar grannarna på samma direkta sätt (förslagsvis på andra sidan Gösta Ekmans väg, i backen upp mot Hägerstensåsen, eller ner mot Hägerstensvägen, nedanför förskolan Pysslingen på Gösta Ekmans väg). Planera in butikslokaler eller verksamhetslokaler i fastigheten, såsom bageri, kontor eller livsmedelsaffär, för att öka intresset. Och planera in gemensamhetsytor som samtliga fastigheter i området kan ta del av, för att inte all

befintlig yta ska belamras med ytterligare besökare, där det redan är fullt.

Privatperson 111

Som boende på Gösta Ekmans väg 33 har jag två typer av synpunkter på förslaget att uppföra två nya höghus på fastigheten Spöksonaten 1 (och del av Hägersten 1:1). Det ena är utifrån erfarenheten som boende i huset som närmast berörs (sedan 2011). Det andra är utifrån synpunkter på områdets arkitektoniska och kulturhistoriska värden. I båda fallen är det min bestämda mening att projektet är illa genomtänkt och inte bör genomföras.

Vad gäller det första perspektivet innebär förslaget en kraftig förtätning och ett omfattande byggprojekt mycket nära den befintliga bebyggelsen. Detta reser farhågor om:

- Att barnperspektivet inte har beaktats. En stor mängd familjer nyttjar redan den lilla lekplats som finns på gården utanför det nuvarande huset. Området har visserligen skogsområden men dessa är inte alldeles lätta för mindre barn att leka i: tät vegetation och branta berg i skogen norr om de föreslagna husen och vägen i söder (som kommer bli mer trafikerad) skär av kopplingen mot skogen uppåt åsen. Barnkonsekvensanalysen för fram mer udda förslag om att använda terrasser och liknande som lek- och rekreationsplatser. Det kanske är nödvändigt med sådana lösningar i tätbebyggd stadskärna men framstår här som ett tydligt symptom på att man på denna avgränsade plats avser bygga alldeles för tätt.
- Inget dagsljus. De nya husen är höga och placeras tätt invid det befintliga huset på Spöksonaten 1. Lägenheter vid husets gavlar har naturligt insläpp därifrån, men samtliga lägenheter (gissningsvis undantaget de på de högre våningsplanen) kommer få inflödet av dagsljus begränsat genom de nya husen. Att ljusförhållandena är knepiga konstaterades redan i planen för området från 1959.
- Insyn. Jämför man med bebyggelse i stadskärnor är naturligtvis avstånden mellan husen inget unikt, men givet platsens karaktär och att det i området i övrigt är luftigt mellan huskropparna blir det mycket märkligt att just dessa hus ska stå tätt inpå varandra, rimligen med en hög grad av insyn från huset precis inpå.
- Byggprojektet. Marken som huset ska byggas på är en brant slänt och det kommer att krävas omfattande spräng- och grundarbete tätt inpå det befintliga huset. Redan vid mer begränsade arbeten (som anläggning av nedgrävd sopstation) har sprickor uppstått i huset vilket har skapat kalldrag utifrån i vissa lägenheter. En fråga, mer än en synpunkt, är därför om tillräckliga analyser har gjorts på det befintliga husets hållfasthet för de omfattande arbeten som planeras.

Det andra perspektivet handlar om områdets karaktär och det ytterst märkliga i detta förslag att genomföra ett bygge som helt bryter mot den arkitektoniska utformningen av området – bara på denna plats!

Bebyggelsen på Gösta Ekmans väg (och vid Selmedalsvägen i Axelsberg) kännetecknas av de Le Corbusier-inspirerade skivhusen som placerats ut i den kuperade terrängen med skogsområden och parkliknande natur runtomkring. Detta bygger också på en tydlig idé som beskrevs i den gällande planen ”Nybygget” från 1964. Att kunna bygga stort och relativt ”tungt” balanserades av följsamhet med terrängen (vilket gör att husen inte uppfattas som ”Öststatsblock”, vilket de hade kunnat göra om de placerades på ett annat sätt och en annan plats). Inget av dessa skivhus har fått ett lika högt hus placerat precis intill. De nya husen tar inte alls fasta på områdets karaktär utan bygger på den generiska urbandesign som är vanlig i nybyggnation i närförorter idag (dock utan caféer och butiker i markplan). Som framgår av gestaltningsskissen nedan placeras de med nära anslutning till vägen och – om de skulle byggas – skulle dessa två nya hus och det befintliga tillsammans bli till ett slags ”ministadsmiljö” som bryter med den omkringliggande bebyggelsen.

Mer konsekvent vore möjligen att helt göra upp med den gamla planen och bygga ut hela området längs Gösta Ekmans väg till en urban bebyggelse. Gissningsvis skulle terrängen göra detta svårt. Men förslaget som det är nu tycks ytterst inkonsekvent och helt sakna koppling till en övergripande idé kring områdets utveckling. Det kan påpekas att liknande argument kan anföras mot andra förtätningsprojekt i området. Det som dock skiljer dessa är att de tydligare tar hänsyn till sin omgivning och har förlagts på platser där avstånd mot befintlig bebyggelse är i linje med den ursprungliga idén. Detta gäller exempelvis den nya förskolan (blå ytan mitt på Gösta Ekmans väg på kartan nedan) som utnyttjade en lucka i bebyggelsen (även om man kan ha synpunkter på själva utformningen av huset).

Ett ännu bättre exempel är kvarteret Oväder i hörnet Personnevägen /Gösta Ekmans väg som genom de skilda nivåerna i terrängen bildar en fin avgränsning till skivhusbebyggelsen (och dessutom har ett arkitektoniskt uttryck som både kontrasterar och knyter an på ett intressant sätt, bl.a. betongfasaderna och användningen av trädetaljer i portar etc.). Båda dessa förtätningsprojekt handlar om lägre hus i max tre våningar. Bilden ovan visar också på det märkliga att klämma in ett nytt blått område mellan de två befintliga skivhusen (inringade ytan). Att dessa hus dessutom är ungefär lika höga som omkringliggande hus gör ingreppet än mer påtagligt och kommer göra att områdets karaktär går förlorad.

Privatperson 113

Härmed vill jag överklaga den föreslagna detaljplanen för Spöksonaten 1/ Hägersten 1 på Gösta Ekmans väg. Föreslagen nybyggnation hamnar för nära den bebyggelse som redan finns. Den gröna lunga som husen kommer att ersätta är strängt taget oersättlig.

Belastningen av ny bebyggelse i och kring Axelsberg och Hägerstens Torg (inklusive de många redan beslutade husen på Selmedalsvägen) är redan så stor att infrastrukturen kommer att kollapsa. Då tänker jag på såväl kommunikationer (T-bana, buss, bilvägar, cykelvägar och parkeringsplatser) som vårdcentral, skolor och förskolor).

Den stadsplanering som pågår i Hägersten såväl som i Mälarhöjden och Liljeholmen, där kommersiella byggutvecklare ligger vid fronten och stadens politiker och tjänstemän sitter i baksätet är mycket olycklig. Den sker styckevis och delat så att ingen tycks ta ansvar för infrastrukturen, och därmed inte heller för anpassningen till de redan boende och till den redan etablerade bebyggelsen.

Därmed tas inte heller tillräcklig hänsyn till miljön och klimatet. Om varje glipa av grönområde och park ska bebyggas blir vi alla förlorare. Vid den framtida klimatförsämring som är mycket sannolik kommer ingen att tacka oss för att vi lyckades bygga så många bostäder på så kort tid att förnuftet lämnades därhän.

Stadsbyggnadsnämnden uppmanas att ta en paus och tänka efter. Området kring Axelsberg och Hägersten är redan idag mycket tätt bebyggt.

Leta upp gamla skisser och planer i stället som utgick från en övertäckning av tunnelbanan mellan Axelsberg och Örnberg. Där skulle en ny bebyggelse kunna infogas mycket bättre än genom att stjäla en grön glipa på Gösta Ekmans väg. Om man nu absolut vill tynga detta område med nya bostäder.

Privatperson 114

Vi är bekymrade över hur den nya byggnaden skulle bryta upp den befintliga arkitekturen på gatan och i området. Byggnaden som presenteras i förslaget är väldigt dominant då den både är hög och bredd och ligger väldigt närapå vår fastighet. Inga andra höga hus i området är belägna på ett liknande vis utan ligger omlottställda och böljande i landskapet med en tydlig planering avseende siktlinjer mellan husen som nu bryts på ett väldigt otrivsamt vis.

Mötet mot gatan samspelar inte heller med befintliga hus vilket gör den ännu mer dominant. Relationerna mellan skivhusen förstörs och skivhusen är ju det som utgör Hägerstens och Axelsbergs hjärta med sin tydliga prägel.

De nya husen är alldeles för höga. Man tappar i projektet helheten och områdets karaktär där de befintliga husen var för sig trappar upp längs med landskapet och smälter väl in i omringande natur. Det är viktigt att relationerna mellan skivhusen behålls för att inte tappa gatans och områdets karaktär. Och då kan man inte bygga några höga byggnader insprängda mellan skivhusen. Att de nya husen sen också är kallgråa samspelar inte heller med skivhusen som är putsade i varma kulörer.

Om man spränger sönder området som har en tydlig karaktär på det vis som föreslås så kommer man totalt bryta upp den stadsbild som det är idag. På övriga platser där man har förtätat i Axelsberg har man genomgående byggt relativt låga byggnader som inte påverkar relationerna mellan skivhusen på samma vis.

De nya husen kommer i väldigt hög grad påverka den naturen och det djurlivet som ligger runt om befintliga skivhusen. Vi som är boende i området har påträffat både hackspett och många andra sorters fåglar samt harar, ekorrar, räv och rådjur som idag har fritt passage från Hägerstensåsen genom gröna områden mellan skivhusen. Den passagen riskerar att stängas av om de höga nya husen byggs.

Vi har även uppmärksammat fladdermöss som flyger runt i området.

I området där de höga nya husen föreslås att stå finns gamla träd såsom asp, lönn och minst 4-5 ekar. De nya husen kommer att ta bort den delen av grönskan och påverka negativt närliggande naturen och djurlivet som utgör grön infrastruktur i landskapet.

Det nya bygget förstör grön infrastruktur som Stockholm stad är så mån om och vill arbeta med.

Redan idag är det svårt att parkera på Gösta Ekmans väg där boende i fastigheter längs gatan behöver samsas om de begränsade parkeringsmöjligheterna.

Vi vill göra en anmärkning på uppgifter i Trafik- och parkeringsutredning från 2023-05 som presenteras som handling i denna planprocess stämmer inte med verkligheten. I fastigheten Spöksonaten 1 finns idag 21 garageplatser och inte 37 som uppges i rapporten. Samt 7 platser på markparkering utanför fastigheten och inte 14 platser. Halva markparkering används av BRF Spöksonaten 2.

Det blir mycket svårare att samsas om garageplatser, platser på markparkering och ute på gatan med 82 nya hushåll som tillkommer med nya hus utöver 52 som finns redan i Spöksonaten 1. De 20 nya parkeringsplatser i garage som föreslås i de nya husen kommer inte att lösa parkeringssvårigheter snarare göra de värre än de är idag.

Vi förstår att behövs nya bostäder i Stockholm. Men det planeras och byggs redan flera fastigheter i Axelsberg så det tillkommer fler lägenheter i området.

Privatperson 115

När området kring Gösta Ekmans Väg byggdes fanns det en tydlig idé att varva höghus med natur, det gör att de som bor i området kan njuta av ett område som har både praktiska lägenheter med ljusinsläpp kombinerat med vacker natur. Förslaget innebär att krossa den planritning som finns. Ett bygge i samma nivå som nuvarande hus, med så tätt mellan husen blir otroligt fullt och ingen arkitekt tycker att detta är en rimlig idé. Det går att förstå att byggherren vill maximera vinstnytta genom att bygga högt, men hur kan Stockholm stad välja att förstöra ett områdes arkitektur endast för att blidka en byggherre?

När vi flyttade in för 11 år sen var området präglad av drog-försäljning, det var ett tillhåll för narkomaner vid skorstenen. Genom enträget grannarbete har vi lyckats få bort detta, vi har haft en aktiv närvaro på gården och haft en uppmärksamhet mot aktiviteter i närområdet. Nu vill Stockholm stad bygga ett 11 våning högt hus precis bredvid befintlig byggnad. Polisen har gjort en tydlig kartläggning där de ser att skjutningar ofta sker i tättbebyggda områden: Utsatta områden - sociala risker kollektiv förmåga och oönskade händelser.pdf Varför vill Stockholm stad förstöra den gemenskap och sociala tillhörighet som finns genom att bygga så tätt så att ingen längre vill bo i Hägersten?

Vi har en liten gård på Gösta Ekmans Väg som är högt utnyttjad av barn som bor i husen runt gården. Nu planeras ett jättestort hus och ingen lektyta för alla de barn som ska flytta in. Varför ska barn behöva trängas på en liten yta med bara tre gungor bara för att Stockholm stad vill nå mål om fler bostäder. Det är inte rimligt att barn ska behöva bo utan lektyta! De barn som bor på Gösta Ekmans väg 31-33 kommer också få bo i lägenheter utan naturligt solljus, det är inte en rimlig uppväxtmiljö.

Har verkligen Stockholm stad gjort en geoteknisk analys av detta bygge? Hyresvärden gjorde en liten sprängning vid huset för att bygga en sopförvaring och den lilla sprängningen ledde till stora sprickor i Gösta Ekmans Väg 31-33. Är det rimligt att spränga sönder ett befintligt hus bara för att bygga ett nytt hus? Hur kan det pågå sprängningar under 18 månader utan att det blir stora konsekvenser för befintliga byggnader?

Vi har ett fantastiskt djur och naturliv i Hägersten, precis där bygget är planerat är det en ovanlig art av hackspett som häckar på våren. Det verkar som att en naturkartläggning har gjorts, men har man verkligen kollat under våren, det är då fåglarna häckar på den plats

som bygget planeras? Bygget är också planerat just på en plats där djur rör sig från Hägerstensåsen ner till Vinterviken. Det är inte rimligt att bygga så tätt just på de få områden i Stockholm där det fortfarande finns ett aktivt djurliv med rävar, harar, rådjur m.m.

Jag har starka invändningar mot det planerade bygget och hoppas att Stockholms stad tänker om, bygg gärna nya lägenheter, men gör det på ett sätt som är bra för barn, människor, djur och natur!

Privatperson 116

Vi är bekymrade över hur den nya byggnaden skulle bryta upp den befintliga arkitekturen på gatan och i området. Byggnaden upplevs väldigt dominant då den både är hög och bred och ligger väldigt nära inpå vår fastighet. Inga andra höga hus i området är ju belägna på ett liknande vis utan ligger omlott och böljande i landskapet med en tydlig planering avseende siktlinjer mellan husen som nu bryts på ett väldigt ovarsamt vis. Mötet mot gatan samspelar inte heller med befintliga hus vilken gör den ännu mer dominant. Relationerna mellan skivhusen förstörs och skivhusen är ju det som utgör Axelsbergs hjärta med sin tydliga prägel. Hon tyckte även att man skulle trycka på att de nya husen är alldeles för höga, då de ligger på samma höjd (- 2 m) som vårt hus vilket innebär att man tappar att husen för sig trappar upp längs med landskapet. Det är viktigt att relationerna mellan skivhusen behålls för att inte tappa gatans och områdets karaktär, och då kan man inte bygga några höga byggnader insprängda mellan skivhusen. Att de nya husen sen också är helt kallgrå samspelar inte heller med skivhusen som är putsade i varma kulörer. Hon anser att om man spränger sönder områden som har en tydlig karaktär på det vis som föreslås så kommer man totalt bryta upp den stadsbild som det är idag. På övriga platser där man har förtätat i Axelsberg har man genomgående byggt relativt låga byggnader som inte påverkar relationerna mellan skivhusen på samma vis.

Samt våran utsikt till sjön och skogen försvinner och allt vi kommer se är grannen.

Privatperson 117

Vi vill börja med att säga att information om att alla som berörs av det planerade bygget på Gösta Ekmans väg INTE fått information eller inbjudan till samrådet som ägde rum 11 Oktober 2023, vilket inte är i enlighet med SFS 2010:900, 3 kap. 8§., där det står att vi ska ges tillfälle att delta för att kunna ha inflytande och påverka. Själva samrådet var egentligen bara en presentation av planen, och mycket lite om konsekvenser kring bygget, eller respekt för de boendes åsikter. Tyngden i Boverket (2023) ligger i den demokratiska processen, där vikten är att lägga fram information till de berörda på ett pedagogiskt och ärligt sätt för att boende ska kunna ta ställning, vilket man inte gjorde under samrådet, man undanhöll information och la fram projektet som enbart positivt, vilket vi som bor här inte håller med om.

Enligt rådande stadsbyggnadsplan står tydligt beskrivet att byggnader på Gösta Ekmans väg fick byggas med undantag från rådande föreskrifter på grund av den vida utsikten över Mälaren. Då vi bor på sådant sätt, mitten på ett berg, med norrsluttning och begränsad eller inget solljus och majoritet i skugga av berget, fick man bygga dessa fastigheter ENDAST p.g.a. utsikten. Under samråd sa föreläsarna att det inte finns lagar längre som reglerar solljus, vilket inte stämmer i BBR 6:323 står ” I bostäder ska något rum eller någon avskiljbar del av ett rum där människor vistas mer än tillfälligt ha tillgång till direkt solljus”. I Boverket (2021) solljus, beskrivs även att ” Kraven på solljus har delvis varit olika genom åren, vilket bör beaktas vid ändring där äldre byggnader berörs. För äldre byggnader gäller de regler som var aktuella när de uppfördes eller senast ändrades”. Alltså även om lagarna modifierats så gäller de lagar som var rådande för vårt hus vid byggnadstillfället, alltså att man endast fick bygga detta hus med den vidsträckta utsikten över Mälaren då solljus inte ansågs tillräckligt. Ställer man ett hus direkt framför Gösta Ekmans väg 31 och 33 så försvinner hela utsikten, och solljus kommer att vara obefintlig, och våra hus förefaller inte längre uppfylla dagens krav eller dåtidens krav för solljus. Vi önskar vidare en solljusundersökning och simulering under årets mörkaste dag för att se om detta skulle uppfylla kraven enligt lag, Boverkets byggregler 2011:6 avsnitt 6:323 och Boverket (1991).

Vidare i den rådande stadsbyggnadsplanen står att vi måste värna om den rådande vegetationen med barr- och lövskog som har stort värde för miljön. Vi har en mycket rikt biologisk mångfald i den delen som man nu ska bygga på. Framför allt fridlysta rödhuvade hackspettar som bor och lever här på vår och sommaren, rådjur, fåglar av olika slag, ekorrar, harar, insekter och växtlighet. Våra rådjur är redan trängda av den utbyggnad som sker och bor i den här lilla gröna plätt som är kvarlämnad och där ni nu vill bygga. Bygget strider mot miljöbalken kap 3. 1§, samt, 6 kap. 3 §, där jag anser att man inte gjort en tillräcklig analys då analysen är gjort under sen höst/vinter när vi har som minst växtlighet och djurliv, detta i sin tur gör att jag ifrågasätter klassificeringen och hur miljön i området gått till och vem som gjort det? Har man tittat på bättre belägna platser för husbygget i samband med analysen? Jag vet för jag var här att man endast tittat precis i anslutning till vårt hus och inte i närliggande områden. Jag önskar därför att man gör en ny analys utifrån nya fakta från vår/sommar.

Upplevelsen är att man endast gjort en analys här på grund av Heba som aktör äger just den marken framför, att man därför ursäktat att bygget ska ske just här, det är en ekonomisk vinst för kommunen och för Heba som börsnoterat företag. Det finns långt bättre platser att bygga på än mellan de två hus som står närmst varandra på hela gatan. Enligt plan och bygglag 2 kap. 1§. Ska man ta hänsyn till

allmänna och enskilda intressen vilket man helt kringgått i frågan då INGEN på Gösta Ekmans väg vill ha denna byggnad här. Vidare säger lagen 2 kap. §6a framgår att man ska bygga och planera på sådant sätt att man så lite som möjligt påverkar genom störningar och buller för boende, här planeras bygget så nära som det bara går de befintliga husen på gatan, det finns gott om utrymme på andra ställen ner mot Hägerstensvägen där man inte skulle påverka de boende i området på samma sätt.

Vidare har jag synpunkter på Heba som entreprenör, ni säger att ni gjort en genomlysning av deras ekonomiska förutsättningar för många år sedan, dessa förutsättningar har ändrats och deras intressen är främst ekonomiska som börsnoterat företag snarare än värnar om sina hyresgästers välbefinnande. Ombyggnationen som precis varit i deras regi på Gösta Ekmans väg 31 och 33 ligger just nu hos hyresnämnden då de gjort undermåligt arbete som inte uppfyller svensk standard. De har utöver detta önskat höja hyran mellan 50-110% för oss som är boende här, vilket är totalt oetiskt. Hyran ska höjas bl.a. p.g.a. vår utsikt som med detta bygge skulle innebära att den försvinner. Bygget har skett med utomsvenska byggare utan legitimationer och även barn under 18 år har deltagit i bygget, att kommunen godkänner detta bygge på deras mark bör ifrågasättas i dagsläget. Heba har under senaste åren även sålt av flertal fastigheter för att de varit så högt belånade, dessa lägenheter har sålts av som bostadsrätter. Underhållet och ventilation är undermåligt och de har flera ärenden hos hyresnämnden för oegentligheter under skrivandets stund.

Enligt 2 Kap. 7§ ska man bygga med hänsyn till behovet av närhet och befintliga 1. gator och vägar, vilket är totalt katastrof i detta område, då man har avstängt både på Hägerstensvägen, och Sedelvägen samt att man gjort det totalt oframkomligt på Personnevägen med köbildning som resultat. Skolor ligger på andra sidan av vägavstängningar så man kommer inte fram med bil åt något håll utan måste åka runt halva Stockholm för att komma till den skola som vi på denna gata tillhör (Hägerstensåsens skola). Samt att enda vägen ut till E4 under rusningstid är Personnevägen som numer är näst intill oframkomlig. Det är vattenöversvämningar på Gösta Ekmans väg så fort det regnar då vattendränning är undermålig, detta sker många gånger per år, så fort det regnat en dag. Det är även kö idag för parkeringsplatser som Heba hyr ut till extern aktör, vi skulle behöva dom platserna till de boenden som redan bor här, gatorna är alltid fulla och det finns aldrig plats för gäster.

Redan i stadsbyggnadsplanen 1959 skrevs att man skulle bygga matbutiker på Gösta Ekmans väg, vilket inte är gjort. Det står även att det ska vara genomtänkt för människor med rörelsehinder vilket det inte är då man måste gå för en brant backe för att komma hit från närmsta affär, bussförbindelserna till gatan är undermålig och våra pensionärer är fast här om de inte kör bil. Den enda affären

som finns i Axelsberg är en jätteliten Ica butik som knappt har något utbud, knappa öppettider och långa köer, ett apotek, en pressbyrå och en hårfrisör. Vart ska alla nya handla någonstans, trängsel, smittspridning?

Vi har pensionärer och barnfamiljer och vissa har bott här sedan husen som finns byggdes, 1967, vi träffas och har en fin gemenskap där vi använder oss av den grönska som finns, vi tittar på alla djur som springer här i vår skog, plockar blåbär, och njuter av stadsläget med den grönska vi har. Tar man bort detta sänker man livskvaliteten för alla oss som bor här.

Här har vi stora problem, vi har en tafatt lekpark för två fastigheter som har totalt 110 lägenheter och ca 95 lägenheter för familjer, denna park som inte uppfyller boverkets riktlinjer är byggd på grus, har 3 gungor och en rutschkana samt en sandlåda på en yta som är ca 150kvm, det är allt som finns om man bygger detta hus med 80 lägenheter till så kommer det vara nästan 200 lägenheter på denna park, hur tänker man då? Enligt Boverket (1991) framgår vikten av stora lekparkar med solljus för barns välmående, även Konsumentombudsmannen beskriver vikten av anpassning för rörelsehindrade, denna park är inte anpassad och inte godkänd enligt dagens standard ens för de befintliga barn i området, men att utöver de 110 befintliga lägenheterna ska man ytterligare belasta denna undermåliga lekpark med ytterligare 80 lägenheter, hur blir tryggheten för våra barn då? Vad säger barnkonventionen?

Möjligheter att anordna en rimlig samhällsservice och kommersiell service. Det är brist på skolor i området med långa kötider, vi tillhör Hägerstensåsen skola som ligger på andra sidan av avstängningen på Sedelvägen, vilket gör det omöjligt att ta sina barn till skolan på väg till sitt arbete, man måste åka runt ut på E4 till Telefonplan och runt via Hägerstensåsen för att kunna komma fram. Högstadiet tillhör vi Fruängen som är jättelångt härifrån och lika så via Personnevägens oframkomliga vägar som är mycket svår att ta sig till. Aspuddens skola ligger även den på andra sidan av avstängningen på Hägerstensvägen och går inte heller att komma fram till med bil. Tellusborgsskolan lika så. Mälarhöjdsskolan är långa kötider till men ligger på rätt sida av vägspärrarna. Vi har en förskola på gatan, som har platser men har dåligt rykte så de boende här har valt att ha barnen på annan förskola. Axelsberg/Örnsberg har ingen ungdomsgård eller verksamhet för våra ungdomar vilket skulle kunna medföra katastrofala omständigheter om vi får in fler folk i ett miljonprojekt utan att ha sysselsättning eller sätt att ta hand om våra unga.

Idag präglas Gösta Ekmans väg av stor gemenskap, god grannsamverkan och låg brottslighet. Vår upplevelse är att vi har ett mångkulturellt område där alla känner sig trygga, vi har själv barn med utländsk härkomst och vi har alltid känt oss välkomna och som en

del av området, något som är eftersträvansvärt. Att slå upp två 11-våningshus i direkt anslutning till befintliga hus, samtidigt som man tar bort kultur, miljö, utsikt, solljus och inskränker våra barn och ungas möjligheter till trygg miljö kommer att öka ohälsa bland befintliga boenden. Det finns mycket forskning kring vikten av miljö, natur, solljus och lagom höga byggnader för att bevara hälsan. Det finns även gott om forskning som framhäver problemen med dessa tätbebyggda höghusområden. Med rådande samhällsproblem med skjutningar och kriminalitet ber jag er att tänka om, läs forskning och precis som boverket (1991) säger ”bygg rätt från början”. Även gällande den rådande situationen med Covid, att bygga så nära inpå ett annat hus med små möjligheter till variation på butiker kan inte vara bra. Enligt SFS 2010:900, 16 Kap. 13 § om extraordinära omständigheter så önskar jag att man även har i åtanke vart alla ska handla och hur tätbebyggt det blir, om nästa smittovåg kommer.

Sammanfattningsvis motsätter vi oss bygget på Gösta Ekmans väg främst då det skulle bryta mot rådande lagar och förordningar samt föreskrifter och rekommendationer från boverket, men även bryter det mot den rådande stadsbyggnadsplanen för våra byggnader som redan finns på Gösta Ekmans väg. Även då det kommer förstöra vår biologiska mångfald och stressa djuren som lever fritt här bland annat de utrotningshotade rödhuvade hackspettarna. Bristande vägar som är svårframkomliga och det är köbildning redan i dagsläget vid rusningstrafik. Inte tillräckligt med skolplatser åt befintliga boende. Miljonprojekt och dessa byggnader har visat sig ha negativ effekt på områden med ökad kriminalitet och brottslighet. Brist på matbutiker och fungerande centrum. Inte tillräckligt med lekplatser för barn om 200 familjer ska dela på den lilla lekplats som finns här idag. Hälsan hos befintliga boende som kommer få brist på dagsljus/solljus då lägenheterna redan är dunkla och solen inte når fram över bergen. Vissa har redan fått ökad ångest och mår jättedåligt bara av tanken att ni ska förstöra vår vackra utsikt över Mälaren, det är många här som bott här i 20, 30 och tom 50 år när den rådande stadsbyggnadsplanen var gällande, ni kommer förstöra vår samverkan och lugnet, naturen och samhörigheten vi har här.

Det finns gott om plats ner mot Hägerstenvägen, nedan slutning som inte skulle påverka oss som bor här i lika stor utsträckning, de skulle ha bättre tillgång till bra vägar och närhet till skolor och där det inte går lika mycket djur. Vi ser hellre att det byggs framför Gösta Ekmans väg 35/37 (i backen ner mot Örnbergs Centrum), det skulle bidra mer till den säkerhet ni hänvisade till på mötet då den dåligt upplysta platsen redan ligger i en slänt och kommer binda ihop Gösta Ekmans väg mer med Örnberg.

Om vi som bor här skulle förlora en överklagan och bygget kommer ske ändå så önskar jag som bor här att man inte placerar byggnaden direkt framför vår sol och utsikt då det kommer påverka oss hälso-

mässigt negativt. Att man inte bygger så stora höga hus, och att man respekterar önskemålen av de boende i området och respekterar den demokratiska processen. Det finns gott om plats att bygga vid gångstråket jämte Hägerstensvägen, på andra sidan rondellen på Gösta Ekmans väg, där ingen skulle bli lika störd av bygget. Bygg lägre hus med färre familjer för bättre gemenskap och undvika brottslig aktivitet. Namninsamling från samtliga berörda på Gösta Ekmans väg kommer samlas in och skickas innan 7/11, vi är alla emot bygget.

Privatperson 118

Som jag nämnde i våra konstruktiva diskussioner vid samrådsmötet i Axelsbergs centrum 11 oktober har vårt närområde på och kring Gösta Ekmans väg redan genomgått en betydande förtätning de senaste åren. Bara sedan 2016 har det byggts 2st stora bostadshus på Stjernströms väg i änden på "vår gata", samt klämts in en stor dagisbyggnad mellan hus på Gösta Ekmans väg. I och med detta ha betydande grönområden intill våra hus byggts bort. Där husen står på Stjernströms väg var en stor kulle av skog, med levande djur, och fågelliv och som man kunde vandra igenom till/från Axelsbergs centrum istället för att gå på gatan/Stjernströms väg. Grönområde mellan husen byggdes bort i om dagisbyggnaden.

Det var trevligt att åtminstone jag fick en lapp i brevlådan ang samrådsmöte för det nu planerade bygget på Gösta Ekmans väg. Flera grannar fick det inte.

Hade önskat att vi hade blivit tillfrågade och fått samråda även avseende bygget av dagiset, samt husen på Stjernströms väg, som är i vårt absoluta närområde och har påverkat oss, inte bara avseende naturen i vårt område utan även trafik/parkeringssituation. Det ena huset på Stjernströms väg (det närmast rondellen i Axelsberg) ser ut att ha ett garage. Det övre av husen, precis vid infarten till Gösta Ekmans väg, har inte ens något fysiskt garage. Detta medförde att antalet parkerade bilar i området ökade markant när det huset var klart för inflyttning, och eftersom inga ytterligare p-platser tillkommit med det huset så ökade antalet bilar som skulle parkera på Gösta Ekmans väg och övriga intilliggande gator markant, där det redan rådde platsbrist... Detta påverkade oss boende på Gösta Ekmans väg i allra högsta grad. Tack och lov har vi numera lyckats få en garageplats i vårt hus.

Rent generellt undrar man varför ni från staden inte verkar ha något krav på att nya fastigheter som byggs ska ha garage/p-platser tillhörande det nya huset. Borde ni inte ha det? För allas trevnad och för att underlätta snöröjning mm är det ju av intresse att det inte står en massa bilar längs gatan... Det är ju bättre om de står "undan" på dedikerade p-platser och allra helst i garage. Och folk behöver ju ha bil... Även om målet är att inom stan och till/från jobbet i möjligaste mån åka kommunalt, så behöver ju folk bil för att emellanåt kunna

åka och storhandla/fixa ärenden som inte är i stan, samt t ex för resa eller om man har en stuga ute på landet dit man behöver kunna ta sig... Bilar kommer att finnas, om än i framtiden i mer miljövänlig form, men fysisk plats för fordon kommer ju även framöver behöva finnas... Och alla gånger man inte använder bilen, så måste den ju stå någonstans.

De luftiga ytorna och fortfarande relativt mycket natur är ju en stor orsak till att människor väljer att bo i Axelsberg/Hägersten. Man kan inte förtäta detta hur mycket som helst utan att förstöra detta. Man borde också respektera den ursprungliga planen för området och den unika arkitekturen. Att förtäta med ytterligare ett (två sammankopplade) höga hus, inklämt mellan de befintliga husen på Gösta Ekmans väg tar bort ännu mer grönområde, påverkar befintliga boendes utsikt och ljusinsläpp, förstör områdets utseende/planlösning. Dessutom påverkar det negativt med ännu mer människor och fordon på Gösta Ekmans väg. Som det är byggt nu är det också lummigt med träd i allé längs Gösta Ekmans väg, och först en bit innanför i det gröna ligger befintliga hus. Denna fina grönskande allé längs vägen förstörs ju också om man klämmer in hus i annan stil mellan husen, och låter det nya huset nå ända ut till Gösta Ekmans väg. Det blir ett ganska stort ingrepp på hela området.

Åtminstone som vi har det i Sverige så handlar att bo inte bara om att ha en lägenhet, en "kartong" att bo/sova i. Det handlar ju om så mycket mer, om hur det ser ut i området omkring. Att det finns grönområden man kan vistas i och där det kan finnas djur/naturliv man kan ströva i och ha utsikt mot. Att det finns någonstans att ha sitt fordon. Att ha ställen där man kan handla mat och ha annan service. Att det finns idrottsanläggningar. Att det finns kommunikationer, både vägar/infrastruktur och kommunal trafik, och att denna är tillräckligt tur-tät och inte överbelastad i förhållande till antalet invånare som ska nyttja den.

Att bara förtäta och förtäta förstör det som gör det bra att leva i ett område, där folk här i Hägersten ju aktivt valt att de inte vill bo i den tätbefolkade centrala staden... Och både tunnelbana och buss är redan överfulla..., och busslinje 153 planeras t.o.m. avvecklas. Att bo och leva på ett ställe är så mycket mer än att bara ha ett tak över huvudet..., och vad som finns utanför din bostad bidrar i allra högsta grad till hur du kan leva och trivas i området! Det är väl också viktigt att vi i den mån det går bevarar de grönområden och fortfarande lummiga stadsdelar som finns i Stockholm! Både för djurens skull, som också behöver plats att leva, samt för Stockholms invånare trivsel och utseende av staden.

Vårt område har på kort tid de senaste åren således redan genomgått en ganska omfattande förtätning, vilket påverkat oss boende och

inte minst djur/naturliv. Det räcker så, och jag motsätter mig det nu planerade bygget. Det har dessutom framkommit en del kring dålig ekonomi hos Heba som ska bygga, och man kan fundera över vad deras egentliga syfte med att vilja bygga är. Det borde man också titta på.

Vad gäller möjligheten till samråd och för att invånare ska ha en rimlig chans att i tid få reda på vad som är planerat och på gång i deras närområde, och möjlighet att tycka till innan det är för sent, så behöver information om detta komma ut bättre till medborgarna/de boende. Det är inte rimligt att var och en hela tiden ska gå in och bevaka vad som skrivs på alla hemsidor. Det borde finnas möjlighet att anmäla sig till en "prenumerationstjänst" där man får mail/notifiering om när något är på gång i ett område man väljer att vara intresserad av. När det gäller det aktuella bygget på Gösta Ekmans väg är jag således tacksam över lappen i brevlådan om samrådsmöte, men det hade varit fint att kunna få tycka till även om annat som hänt/händer i området, där vi inte fått lapp i brevlådan med info och om samråd.

Privatperson 120

De nya byggnaderna ligger alltför nära tomtgränsen i fastigheten jag och min familj jag bor i (Advent 1).

Vår livskvalitet skulle sänkas orimligt mycket av nya byggnader så nära vår tomtgräns. Utvecklingsmöjligheter för vår bostadsrättsförening skulle kraftigt begränsas.

Pia Ölvebro
planchef

Jesper Fornander
stadsplanerare